TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2013. gada 18. jūnijā *

Aizliegtas vienošanās — LESD 101. pants — Regula (EK) Nr. 1/2003 — 5. pants un 23. panta 2. punkts — Subjektīvi naudas soda uzlikšanas nosacījumi — Juridiska atzinuma vai valsts konkurences iestādes lēmuma ietekme — Valsts konkurences iestādes iespēja konstatēt Eiropas Savienības konkurences tiesību normu pārkāpumu, neuzliekot naudas sodu

Lieta C-681/11

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Oberster Gerichtshof* (Austrija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2011. gada 5. decembrī un kas Tiesā reģistrēts 2011. gada 27. decembrī, tiesvedībā

***Bundeswettbewerbsbehörde ,***

***Bundeskartellanwalt***

pret

***Schenker & Co. AG ,***

***ABX Logistics (Austria) GmbH ,***

***Alpentrans Spedition und Transport GmbH ,***

***Logwin Invest Austria GmbH ,***

***DHL Express (Austria) GmbH ,***

***G. Englmayer Spedition GmbH ,***

***Express-Interfracht Internationale Spedition GmbH ,***

***A. Ferstl Speditionsgesellschaft mbH ,***

***Spedition, Lagerei und Beförderung von Gütern mit Kraftfahrzeugen Alois Herbst GmbH & Co. KG ,***

***Johann Huber Spedition und Transportgesellschaft mbH ,***

***Kapeller Internationale Spedition GmbH ,***

***Keimelmayr Speditions- u. Transport GmbH ,***

* Tiesvedības valoda – vācu.

***Koch Spedition GmbH*** ,

***Maximilian Schludermann*** , *Kubicargo Speditions GmbH* pilnvarotais likvidators,

***Kühne + Nagel GmbH*** ,

***Lagermax Internationale Spedition Gesellschaft mbH*** ,

***Morawa Transport GmbH*** ,

***Johann Ogris Internationale Transport- und Speditions GmbH*** ,

***Logwin Road + Rail Austria GmbH*** ,

***Internationale Spedition Schneckenreither Gesellschaft mbH*** ,

***Leopold Schöffl GmbH & Co. KG*** ,

***"Spedpack"-Speditions- und Verpackungsgesellschaft mbH*** ,

***Johann Strauss GmbH*** ,

***Thomas Spedition GmbH*** ,

***Traussnig Spedition GmbH*** ,

***Treu SpeditionsgesmbH*** ,

***Spedition Anton Wagner GmbH*** ,

***Gebrüder Weiss GmbH*** ,

***Wildenhofer Spedition und Transport GmbH*** ,

***Marehard u. Wuger Internat. Speditions- u. Logistik GmbH*** ,

***Rail Cargo Austria AG*** .

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs V. Skouris [*V. Skouris*], priekšsēdētāja vietnieks K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], palātu priekšsēdētāji A. Ticano [*A. Tizzano*], R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], M. Ilešičs [*M. Ilešič*] un M. Bergere [*M. Berger*], tiesneši E. Juhāss [*E. Juhász*] (referents), U. Lehmuss [*U. Lõhmus*], E. Levits, A. O'Kīfs [*A. Ó Caoimh*], Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], Ž. Ž. Kāzels [*J.-J. Kasel*], M. Safjans [*M. Safjan*], D. Švābi [*D. Šváby*] un A. Prehala [*A. Prechal*],

ģenerāladvokāte J. Kokote [*J. Kokott*],

sekretāre S. Stremholma [*C. Strömholm*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2013. gada 15. janvāra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *Bundeswettbewerbsbehörde* vārdā – *T. Thanner* un *K. Frewein*, kā arī *N. Harsdorf Enderndorf*, pārstāvji,

— *Bundeskartellanwalt* vārdā – *A. Mair*, pārstāvis,

— *Schenker & Co. AG* vārdā – *A. Reidlinger* un *F. Stenitzer, Rechtsanwälte*,

— *ABX Logistics (Austria) GmbH, Logwin Invest Austria GmbH* un *Logwin Road + Rail Austria GmbH* vārdā – *A. Ablasser-Neuhuber* un *G. Fussenegger, Rechtsanwälte*,

— *Alpentrans Spedition und Transport GmbH, Kapeller Internationale Spedition GmbH, Johann Strauss GmbH* un *Wildenhofer Spedition und Transport GmbH* vārdā – *N. Gugerbauer, Rechtsanwalt*,

— *DHL Express (Austria) GmbH* vārdā – *F. Urlesberger, Rechtsanwalt*,

— *G. Englmayer Spedition GmbH, Internationale Spedition Schneckenreither Gesellschaft mbH* un *Leopold Schöffl GmbH & Co. KG* vārdā – *M. Stempkowski* un *M. Oder, Rechtsanwälte*,

— *Express-Interfracht Internationale Spedition GmbH* vārdā – *D. Thalhammer, Rechtsanwalt*,

— *Kühne + Nagel GmbH* vārdā – *M. Fellner, Rechtsanwalt*,

— *Lagermax Internationale Spedition Gesellschaft mbH* vārdā – *K. Wessely, Rechtsanwältin*,

— *Johann Ogris Internationale Transport- und Speditions GmbH* un *Traussnig Spedition GmbH* vārdā – *M. Eckel, Rechtsanwalt*,

— *Gebrüder Weiss GmbH* vārdā – *I. Hartung, Rechtsanwältin*,

— Itālijas valdības vārdā – *G. Palmieri*, pārstāve, kurai palīdz *L. D'Ascia*, *avvocato dello Stato*,

— Polijas valdības vārdā – *M. Szpunar* un *B. Majczyna*, pārstāvji,

— Eiropas Komisijas vārdā – *N. von Lingen*, *M. Kellerbauer* un *L. Malferrari*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokātes secinājumus 2013. gada 28. februāra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

## Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par LESD 101. panta interpretāciju.

2 Šis lūgums tika iesniegts tiesvedībā starp *Bundeswettbewerbsbehörde* (Federālā konkurences iestāde) un *Bundeskartellanwalt* (federālais prokurors aizliegtu vienošanos lietās) un 31 uzņēmumu, tostarp *Schenker & Co. AG* (turpmāk tekstā – "*Schenker*"), par konstatēto LESD 101. panta un aizliegtu vienošanos jomā pieņemto valsts tiesību normu pārkāpumu, kā arī par saskaņā ar valsts tiesību normām uzlikto naudas sodu.

## Atbilstošās tiesību normas

*Savienības tiesības*

3 Padomes 2002. gada 16. decembra Regulas (EK) Nr. 1/2003 par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti [LESD 101.] un [102.] pantā (OV 2003. L 1, 1. lpp.; OV Īpašais izdevums latviešu valodā: 8. nod., 2. sēj., 205. lpp.), preambulas 1. apsvērumā ir paredzēts:

"Lai izveidotu sistēmu, kas nodrošina, ka konkurence kopējā tirgū nav traucēta, Kopienā efektīvi un vienādi jāpiemēro [LESD 101.] un [102.] pants. [..]"

4 Minētās regulas 5. pantā ar nosaukumu "Dalībvalstu konkurences iestāžu pilnvaras" ir paredzēts:

"Dalībvalstu konkurences iestādēm ir pilnvaras piemērot [LESD 101.] un [102.] pantu atsevišķos gadījumos. Šim nolūkam tās pēc savas iniciatīvas vai uz sūdzības pamata var pieņemt lēmumus, ar kur[iem]:

— pieprasa izbeigt pārkāpumu,

— nosaka pagaidu pasākumus,

— pieņem saistības,

— uzliek soda naudas [naudas sodus], periodiskus soda maksājumus [kavējuma naudu] vai jebkādu citu sodu, kas paredzēts to valstu tiesību aktos.

Ja, pamatojoties uz konkurences iestāžu rīcībā esošo informāciju, [tās uzskata, ka] netiek izpildīti aizlieguma nosacījumi, tās līdzīgi var lemt, ka rīcībai no to puses nav pamata."

5 Regulas Nr. 1/2003 7. panta ar nosaukumu "Pārkāpuma atklāšana un izbeigšana" 1. punktā ir noteikts:

"Ja Komisija uz sūdzības pamata vai pēc savas iniciatīvas atklāj, ka ir [LESD 101.] vai [102.] panta pārkāpums, tā var ar lēmumu pieprasīt attiecīgajiem uzņēmumiem vai uzņēmumu apvienībām šādas pārkāpšanas izbeigšanu. [..] Ja Komisijai ir likumīgas intereses, tā arī var konstatēt, ka pārkāpums ir izdarīts pagātnē."

6 Minētās regulas 10. panta ar nosaukumu "Nepiemērojamības konstatācija" pirmajā daļā ir paredzēts:

"Ja Kopienas sabiedrības intereses, kas saistītas ar [LESD 101.] un [102.] panta piemērošanu, nosaka tādu vajadzību, Komisija pēc savas iniciatīvas var ar lēmumu konstatēt, ka [LESD 101.] pants nav piemērojams attiecībā uz līgumu, uzņēmumu apvienības lēmumu vai saskaņotu darbību, jo [LESD 101.] panta 1. punkta nosacījumi nav izpildīti vai [LESD 101.] panta 3. punkta nosacījumi ir izpildīti."

7 Regulas Nr. 1/2003 15. panta 3. punkta pirmā daļa ir formulēta šādi:

"Dalībvalstu konkurences iestādes pēc savas iniciatīvas savas dalībvalsts valstu tiesām var iesniegt rakstiskus apsvērumus par jautājumiem saistībā ar [LESD 101.] vai [102.] panta piemērošanu. Ar attiecīgās tiesas atļauju tās arī var savas dalībvalsts valstu tiesām sniegt mutiskus apsvērumus. Ja vajadzīgs saskaņotai [LESD 101.] vai [102.] panta piemērošanai, Komisija pēc savas iniciatīvas var iesniegt rakstiskus apsvērumus dalībvalstu tiesām. Ar attiecīgās tiesas atļauju Komisija arī var sniegt mutiskus apsvērumus."

8 Minētās regulas 23. panta 2. punktā ir paredzēts, ka Komisija ar lēmumu var uzlikt naudas sodu uzņēmumiem un uzņēmumu apvienībām, ja tie tīši vai aiz neuzmanības pārkāpj LESD 101. vai 102. pantu.

9 Saskaņā ar tās pašas regulas 23. panta 5. punktu "lēmumiem, kas pieņemti saskaņā ar 1. un 2. punktu, nav krimināltiesiska rakstura".

*Austrijas tiesības*

10 1988. gada Karteļu likuma (*Kartellgesetz* 1988, *BGBl.* 600/1988), kas bija spēkā no 1989. gada 1. janvāra līdz 2005. gada 31. decembrim, 16. pantā bija noteikts:

"Maznozīmīgi karteļi ir tādi karteļi, kuru daļa no apgādes apjoma to veidošanas brīdī:

1) ir mazāka par 5 % no kopējā iekšzemes tirgus un

2) ir mazāka par 25 % no iespējamā iekšzemes vietējā apakštirgus."

11 1988. gada Karteļu likuma 18. panta 1. punkta 1) apakšpunktā bija paredzēts:

"Karteļus – pat daļēji – ir aizliegts īstenot šādos apstākļos:

1) kamēr nav galīgi stājusies spēkā atļauja (23. un 26. pants); no šī noteikuma ir izslēgtas saskaņotas darbības, neapzināti karteļi, kā arī maznozīmīgi karteļi, ja vien sakarā ar to, ka kāds uzņēmums kļūst par karteļa dalībnieku, netiek pārsniegtas 16. pantā noteiktās robežas."

12 2005. gada Karteļu likuma (*Kartellgesetz* 2005, *BGBl.* I, 61/2005), kas ir spēkā kopš 2006. gada 1. janvāra, 1. panta 1. punktā ir paredzēts:

"Ir aizliegti visi tādi nolīgumi uzņēmumu starpā, uzņēmumu apvienību lēmumi un saskaņotas darbības, kuru mērķis vai sekas ir nepieļaut, ierobežot vai izkropļot konkurenci (karteļi)."

13 2005. gada Karteļu likuma 2. panta 2. punkta 1) apakšpunktā ir noteikts:

"Šādi karteļi katrā ziņā ir izslēgti no 1. punktā paredzētā aizlieguma:

1) karteļi, kuros piedalās uzņēmumi, kuru kopējā tirgus daļa nav lielāka par 5 % no kopējā iekšzemes tirgus un nav lielāka par 25 % no iespējamā iekšzemes vietējā apakštirgus (maznozīmīgi karteļi)."

14 2005. gada Karteļu likuma 29. panta 1. punkta a) un d) apakšpunkta teksts ir šāds:

"*Kartellgericht* [Karteļu tiesai] ir jāuzliek naudas sods:

1) līdz 10 % no kopējā apgrozījuma iepriekšējā saimnieciskajā gadā – uzņēmumam vai uzņēmumu apvienībai, ja tie tīši vai aiz neuzmanības

a) pārkāpj aizliegumu veidot karteļus (1. pants), ļaunprātīgas rīcības aizliegumu (5. pants), [..]

[..]

vai

d) pārkāpj [LESD 101.] vai [102.] panta noteikumus."

**Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi**

15 No lēmuma par prejudiciālu jautājumu uzdošanu izriet, ka atbildētājas pamatlietā bija *Spediteur-Sammelladungs-Konferenz* (Komplektēto kravu pārvadātāju konference, turpmāk tekstā – "*SSK*") dalībnieces. *SSK* bija interešu grupa, kas apvienoja daļu no *Zentralverband der Spediteure* (Pārvadātāju galvenā apvienība, turpmāk tekstā – "*Zentralverband*") parastajiem dalībniekiem. *Zentralverband*, būdama apvienība, pārstāv pārvadātāju, kā arī loģistikas pakalpojumu sniedzēju, kuriem ir pārvadāšanas atļauja, kolektīvās intereses.

16 1994. gada 30. maijā *SSK* tika izveidota kā civiltiesību sabiedrība ar atliekošu nosacījumu par *Kartellgericht* izsniegtu atļauju. Saskaņā ar *SSK* pamatnolīguma 1. un 7.1. punktu tās mērķis bija "piedāvāt nosūtītājiem un galapatērētājam izdevīgākus tarifus komplektēto kravu autopārvadājumu un dzelzceļa pārvadājumu jomā (salīdzinājumā ar dzelzceļa uzņēmumu tarifiem, kas piemērojami sīkkravu pārvadāšanai) un, radot identiskus konkurences apstākļus, sekmēt godīgu konkurenci savu dalībnieku vidū; šis mērķis [..] ir īstenojams, it īpaši ņemot vērā Austrijas, [Eiropas Savienības un Eiropas Ekonomikas zonas (EEZ)] tiesību aktus aizliegtu vienošanos jomā".

17 1994. gada 28. jūnijā *Kartellgericht* tika iesniegts pieteikums izsniegt atļauju *SSK* kā līgumiskam kartelim ("Vereinbarungskartell"). Šajā pieteikumā bija izklāstīti galvenie minētā pamatnolīguma noteikumi un analizēta situācija saistībā ar Savienības un EEZ tiesībām. Tajā tika izskaidrots, ka *SSK* attiecas vienīgi uz komplektēto kravu pārvadājumiem Austrijā un ka tā neietekmēs pārvadāšanu starp Austriju un citām EEZ valstīm. Tāpat tajā tika precizēts, ka, ņemot vērā ļoti nelielu attiecīgā tirgus daļu, proti, mazāk nekā 2 % no Austrijas preču pārvadājumu tirgus, nav nekāda ievērojama konkurences ierobežojuma, ka tirgus nebija slēgts un ka turklāt tirgus bija atvērts ārvalstu pakalpojumu sniedzējiem. Tā kā *Paritätischer Ausschuss für Kartellangelegenheiten* (Apvienotā komiteja karteļu lietās) uzskatīja, ka *SSK* pastāvēšana sevi ekonomiski neattaisno, minētais atļaujas izsniegšanas pieteikums tika atsaukts.

18 Ar 1995. gada 6. februāra procesuālo rakstu *Zentralverband* lūdza *Kartellgericht* konstatēt, ka *SSK* bija maznozīmīgs kartelis ("Bagatellkartell") 1988. gada Karteļu likuma 16. panta izpratnē un to tātad varēja īstenot bez atļaujas saņemšanas. *SSK* izveidošana, tās pamatnolīguma noslēgšana, nākotnes kopējās tarifikācijas modelis, kā arī īpašiem klientiem piemērojama sistēma tika pilnībā izklāstīta šajā procesuālajā rakstā. Ar 1996. gada 2. februāra rīkojumu *Kartellgericht* konstatēja, ka *SSK* bija maznozīmīgs kartelis minētā likuma 16. panta izpratnē. Tā kā apelācijas sūdzība nebija iesniegta, šis rīkojums stājās likumīgajā spēkā.

19 Advokātu birojs, kuru kā padomdevēju bija uzaicinājusi *SSK Kartellbevollmächtigte* (karteļa pilnvarotā persona), arī uzskatīja, ka *SSK* bija maznozīmīgs kartelis. 1996. gada 11. marta vēstulē advokātu birojs uzsvēra tos kritērijus, kas esot jāņem vērā, īstenojot *SSK* kā maznozīmīgu karteli. Šajā vēstulē turpretim nav aplūkots jautājums par šī maznozīmīgā karteļa atbilstību Savienības tiesībām aizliegtu vienošanos jomā.

20 Ņemot vērā 2006. gada 1. janvārī gaidāmo 2005. gada Karteļu likuma stāšanos spēkā, *Zentralverband* lūdza minētajam advokātu birojam izskatīt jautājumu, kā šis jaunais likums ietekmēs *SSK*. Šis advokātu birojs savā 2005. gada 15. jūlija atbildes vēstulē uzskatīja, ka būtu jāpārliecinās, vai *SSK* tirgus daļa nepārsniedz slieksni 5 % apmērā no valsts tirgus, un, ja šis slieksnis būtu pārsniegts, jāpārliecinās, vai uz *SSK* ietvaros noslēgtajiem nolīgumiem neattiecās aizliegums noslēgt aizliegtas vienošanās. Šajā atbildes vēstulē nav aplūkots jautājums par *SSK* atbilstību Savienības tiesībām aizliegtu vienošanos jomā.

21 *Zentralverband*, veicot aptauju pa e-pastu, apkopoja informāciju par *SSK* dalībnieku tirgus daļām Austrijas komplektēto sīkkravu pārvadāšanas nozarē par 2004., 2005. un 2006. gadu. Lai aprēķinātu dažādās tirgus daļas, tā ņēma vērā principus attiecībā uz tirgus noteikšanu un tirgus daļu aprēķinu, kas tika izmantoti *Zentralverband* pieteikumā par konstatēšanu un saistībā ar šo pieteikumu

*Kartellgericht* pieņemtajā rīkojumā. Atbilstoši šim apkopojumam *SSK* tirgus daļas bija 3,82 % 2005. gadā un 3,23 % 2006. gadā. Fakts, ka *SSK* joprojām nebija pārsniegusi 5 % slieksni šajos divos gados, tika paziņots vismaz svarīgākajiem *SSK* dalībniekiem. Iesniedzējtiesa norāda, ka ir izslēgts, ka līdz 2004. gadam ieskaitot jaunu dalībnieku dēļ tiktu pārsniegts 5 % slieksnis.

22 2007. gada 11. oktobrī Komisija darīja zināmu, ka iepriekšējā dienā daži tās pārstāvji bija veikuši nepieteiktas pārbaudes dažādu starptautisko pārvadājumu pakalpojumu sniedzēju biroju telpās un ka tai ir pamats uzskatīt, ka attiecīgie uzņēmumi varētu būt pārkāpuši EK līguma noteikumus, kuros ir aizliegta konkurenci ierobežojoša komercprakse.

23 2007. gada 29. novembrī starp *SSK* valdi un *Zentralverband* priekšsēdētāju, kā arī advokātu biroja, kuru *SSK* bija uzaicinājis kā padomdevēju, pārstāvi notika apspriede par Austrijas un Eiropas Savienības konkurences tiesību piemērošanu *SSK* un *Zentralverband* ietvaros īstenotajai sadarbībai. Tad pirmo reizi tika izteiktas šaubas par *SSK* kā maznozīmīga karteļa statusa likumību. Tika pieminēts Savienības tiesību aizliegtu vienošanos jomā piemērojamības risks, ņemot vērā grūtības konstatēt, vai vienošanās vai nolīgumi var faktiski ietekmēt starpvalstu tirdzniecību. *SSK* valdē tika vienbalsīgi nolemts nekavējoties likvidēt *SSK*.

24 2010. gada 18. februārī *Bundeswettbewerbsbehörde* lūdza *Oberlandesgericht Wien* [Vīnes apgabaltiesu] kā tiesu karteļu lietās konstatēt, ka *Schenker* bija pārkāpusi tostarp LESD 101. pantu, piespriežot tomēr tai naudas sodu, bet piespriežot naudas sodu par LESD 101. panta pārkāpumu pārējām atbildētājām. Tā apgalvoja, ka no 1994. gada līdz 2007. gada 29. novembrim atbildētājas, vienojoties par iekšzemes komplektēto kravu pārvadāšanas tarifiem Austrijā, bija piedalījušās vienotā, saliktā un daudzveidīgā valsts un Savienības tiesību aktu aizliegto vienošanos jomā pārkāpumā.

25 Atbildētājas lūdza noraidīt *Bundeswettbewerbsbehörde* prasību un, izņemot *Schenker*, it īpaši apstrīdēja pārkāpuma faktu, norādot, ka *Kartellgericht* bija konstatējusi, ka *SSK* bija maznozīmīgs kartelis, ka tā bija plaši pazīstama un ka tās bija konsultējušās ar uzticamu advokātu biroju, kuram ir atbilstošā pieredze konkurences tiesībās. Tās apgalvoja, ka Savienības tiesības nav piemērojamas, jo konkurences ierobežojums nav ietekmējis tirdzniecību starp dalībvalstīm.

26 Šo *Bundeswettbewerbsbehörde* prasību *Oberlandesgericht Wien* noraidīja ar 2011. gada 22. februāra rīkojumu.

27 *Oberlandesgericht Wien* pamatoja minētās prasības noraidījumu, tostarp uzskatot, ka attiecīgie uzņēmumi, vienojoties par cenām, nebija izdarījuši pārkāpumu, jo tie varēja atsaukties uz 1996. gada 2. februāra rīkojumu, ar kuru *Kartellgericht* konstatēja, ka to vienošanās ir maznozīmīgs kartelis. *Oberlandesgericht Wien* skatījumā šis rīkojums nozīmē, ka *SSK* neietekmēja tirdzniecību starp dalībvalstīm un ka tādējādi nebija LESD 101. panta pārkāpuma. Turklāt *Oberlandesgericht Wien* uzskata, ka attiecīgie uzņēmumi nav vainojami arī tāpēc, ka uzņēmumi, kas bija karteļa dalībnieki, bija iepriekš lūguši advokātu birojam, kas ir specializējies aizliegtu vienošanos tiesībās, juridisku atzinumu par to rīcības likumību.

28 Attiecībā uz *Schenker*, kas bija iesniedzis pieteikumu iecietības programmas piemērošanai un sadarbojās ar administrāciju izmeklēšanas procesā saistībā ar tiesībām aizliegtu vienošanos jomā, *Bundeswettbewerbsbehörde* bija lūgusi konstatēt LESD 101. panta un Austrijas tiesību aktu aizliegtu vienošanos jomā pārkāpumu, neuzliekot naudas sodu. Šo lūgumu *Oberlandesgericht Wien* noraidīja ar pamatojumu, ka saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 5., 7. un 10. pantu tikai Komisija var konstatēt pārkāpumus, neuzliekot naudas sodu.

29 *Bundeswettbewerbsbehörde* un *Bundeskartellanwalt* iesniedza apelācijas sūdzību par *Oberlandesgericht Wien* rīkojumu. Ar 2011. gada 12. septembra procesuālo rakstu Komisija atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 15. pantam iesniedza rakstveida apsvērumus lietā, kuru izskata *Oberster Gerichtshof*.

30 Šajos apstākļos *Oberster Gerichtshof* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai par uzņēmuma veiktiem LESD 101. panta pārkāpumiem var uzlikt naudas sodu, ja uzņēmums ir maldījies savas darbības likumībā un šajā maldībā nav vainojams?

Ja uz pirmo jautājumu tiktu atbildēts noliedzoši:

a) Vai maldībā par darbības likumību nav vainas tad, ja uzņēmums ir rīkojies atbilstoši atzinumam, ko sniedz konkurences tiesībās specializējies juriskonsults, un atzinuma nepareizība nebija nedz acīmredzama, nedz uzņēmums to varēja konstatēt adekvātā pārbaudē?

b) Vai maldībā par darbības likumību nav vainas tad, ja uzņēmums ir paļāvies uz valsts konkurences iestādes lēmuma, kurā izvērtējamā darbība ir pārbaudīta vienīgi atbilstoši valsts konkurences tiesībām un atzīta par likumīgu, pareizību?

2) Vai valsts konkurences iestādes ir pilnvarotas konstatēt, ka uzņēmums, pārkāpjot Savienības konkurences tiesības, ir bijis aizliegtas vienošanās dalībnieks, ja uzņēmumam netiek uzlikts naudas sods, jo tas bija iesniedzis pieteikumu iecietības programmas piemērošanai?"

**Par prejudiciālajiem jautājumiem**

31 Uzdodot savus jautājumus, iesniedzējtiesa vēlas saņemt skaidrojumu par subjektīviem nosacījumiem, kas attiecas uz naudas soda uzlikšanu Savienības konkurences tiesību normu pārkāpuma izdarītajam, it īpaši attiecībā uz sekām, kādas juridisks atzinums vai valsts konkurences iestādes lēmums var atstāt uz šiem nosacījumiem. Papildus iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai valsts konkurences iestāde var konstatēt Savienības konkurences tiesību normu pārkāpumu, neuzliekot naudas sodu šī pārkāpuma izdarītājam, ja attiecīgais uzņēmums piedalās iecietības programmā.

32 Šie jautājumi tiek uzdoti valsts konkurences procedūrā par LESD 101. pantu, ko piemēro valsts konkurences iestādes un valsts tiesas par laikposmu no 1994. gada līdz 2007. gada 29. novembrim, proti, daļēji pēc 2004. gada 1. maija, datuma, no kura ir piemērojama Regula Nr. 1/2003. Turklāt iesniedzējtiesa savu jautājumu skaidrojumā papildus attiecīgajai Līguma normai atsaucas uz minēto regulu kā savu jautājumu juridisko pamatu.

*Par pirmo jautājumu*

33 Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai LESD 101. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka uzņēmums, kurš pārkāpis šo normu, var izvairīties no naudas soda uzlikšanas, ja minētā pārkāpuma pamatā ir šī uzņēmuma maldība par savas rīcības likumību advokāta juridiskā atzinuma vai valsts kompetentās konkurences iestādes lēmuma satura dēļ.

34 Saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktu Komisija ar lēmumu var uzlikt naudas sodu uzņēmumiem un uzņēmumu apvienībām, ja tās "tīši vai nolaidības dēļ [aiz neuzmanības]" pārkāpj LESD 101. vai 102. panta noteikumus.

35 Regulas Nr. 1/2003 5. pantā ir definētas dalībvalstu konkurences iestāžu pilnvaras LESD 101. un 102. panta piemērošanā un ir paredzēts, ka šīs iestādes tostarp var uzlikt naudas sodus, kavējuma naudu vai jebkādu citu sodu, kas paredzēts to valstu tiesību aktos. No minētā panta teksta neizriet, ka šajā regulā paredzēto piemērošanas pasākumu veikšana prasa, lai būtu izpildīti kādi subjektīvie nosacījumi.

36 Tomēr, ja dalībvalstis LESD 101. un 102. panta vienveidīgas piemērošanas Savienībā vispārējās interesēs ievieš subjektīvus nosacījumus Regulas Nr. 1/2003 5. panta piemērošanā, šiem nosacījumiem, lai neapdraudētu Savienības tiesību efektivitāti, ir jābūt vismaz tikpat stingriem kā Regulas Nr. 1/2003 23. pantā paredzētajam nosacījumam.

37 Attiecībā uz jautājumu, vai pārkāpums ir ticis veikts tīši vai aiz neuzmanības un tādēļ par to var sodīt ar naudas sodu saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta pirmo daļu, no Tiesas judikatūras izriet, ka šis nosacījums ir izpildīts, ja attiecīgais uzņēmums nevar nezināt savas rīcības pret konkurenci vērsto raksturu neatkarīgi no tā, vai tas zināja vai nezināja par Līguma konkurences tiesību normu pārkāpumu (skat. 1983. gada 8. novembra spriedumu apvienotajās lietās no 96/82 līdz 102/82, 104/82, 105/82, 108/82 un 110/82 *IAZ International Belgium* u.c./Komisija, *Recueil*, 3369. lpp., 45. punkts; 1983. gada 9. novembra spriedumu lietā 322/81 *Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin/*Komisija, *Recueil*, 3461. lpp., 107. punkts, kā arī 2010. gada 14. oktobra spriedumu lietā C-280/08 P *Deutsche Telekom*/Komisija, Krājums, I-9555. lpp., 124. punkts).

38 Tātad tā fakta dēļ, ka attiecīgais uzņēmums esot juridiski kļūdaini kvalificējis savu rīcību, uz kuru ir balstīta pārkāpuma konstatēšana, tas nevar tikt atbrīvots no naudas soda uzlikšanas, ja tas nevarēja nezināt minētās rīcības pret konkurenci vērsto raksturu.

39 No lēmuma par prejudiciālo jautājumu uzdošanu izriet, ka *SSK* dalībnieki bija saskaņojuši savus iekšzemes komplektēto kravu pārvadāšanas tarifus visā Austrijas teritorijā. Uzņēmumi, kuri tieši saskaņo savas pārdošanas cenas, acīmredzami nevar nezināt to rīcības pret konkurenci vērsto raksturu. No tā izriet, ka Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta pirmajā daļā paredzētais nosacījums tādā situācijā, kāda ir pamatlietā, ir izpildīts.

40 Visbeidzot ir jāatgādina, ka valsts konkurences iestādes var izņēmuma kārtā pieņemt lēmumu neuzlikt naudas sodu, pat ja uzņēmums tīši vai aiz neuzmanības ir pārkāpis LESD 101. pantu. Tas it īpaši varētu būt gadījums, kad tāds vispārīgs Savienības tiesību princips kā tiesiskās paļāvības aizsardzības princips nepieļauj naudas soda uzlikšanu.

41 Tomēr neviens nevar atsaukties uz tiesiskās paļāvības aizsardzības principa pārkāpumu, ja kompetentā iestāde nav devusi konkrētus solījumus (skat. 2011. gada 17. marta spriedumu lietā C-221/09 *AJD Tuna*, Krājums, I-1655. lpp., 72. punkts, un 2013. gada 14. marta spriedumu lietā C-545/11 *Agrargenossenschaft Neuzelle*, 25. punkts). No tā izriet, ka advokāta juridisks atzinums katrā ziņā nevar pamatot uzņēmumam tiesisku paļāvību uz to, ka tā rīcība nepārkāpj LESD 101. pantu vai ka tā nav pamats naudas soda uzlikšanai.

42 Valsts konkurences iestādes, tā kā tās nav kompetentas pieņemt negatīvu lēmumu, proti, lēmumu, ar kuru konstatē LESD 101. panta pārkāpuma neesamību (2011. gada 3. maija spriedums lietā C-375/09 *Tele2 Polska*, Krājums, I-3055. lpp., 19.–30. punkts), nevar radīt uzņēmumiem tiesisku paļāvību, ka to rīcība nepārkāpj minēto tiesību normu. Turklāt no pirmā jautājuma formulējuma izriet, ka valsts konkurences iestāde pārbaudīja attiecīgo pamatlietā aplūkoto uzņēmumu rīcību vienīgi atbilstoši valsts konkurences tiesībām.

43 Tādējādi uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka LESD 101. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka uzņēmums, kurš ir pārkāpis šo tiesību normu, nevar izvairīties no naudas soda uzlikšanas, ja minētā pārkāpuma pamatā ir šī uzņēmuma maldība par savas rīcības likumību advokāta juridiskā atzinuma vai valsts kompetentās konkurences iestādes lēmuma satura dēļ.

*Par otro jautājumu*

44 Ar savu otro jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai valsts konkurences iestādes un valsts tiesas, kurām ir uzticēta LESD 101. panta piemērošana, var konstatēt šīs tiesību normas pārkāpumu un neuzlikt naudas sodu, ja attiecīgais uzņēmums piedalās valsts iecietības programmā.

45 Ir taisnība, ka Regulas Nr. 1/2003 5. pantā nav skaidri paredzētas valsts konkurences iestāžu pilnvaras konstatēt LESD 101. panta pārkāpumu un neuzlikt naudas sodu, bet šādas pilnvaras ar to nav arī izslēgtas.

46 Taču, lai nodrošinātu LESD 101. panta efektīvu piemērošanu vispārējās interesēs (skat. 2010. gada 7. decembra spriedumu lietā C-439/08 *VEBIC*, Krājums, I-12471. lpp., 56. punkts), valsts konkurences iestādēm tikai izņēmuma kārtā nav jāuzliek naudas sods, ja uzņēmums tīši vai aiz neuzmanības ir pārkāpis šo tiesību normu.

47 Turklāt jānorāda, ka šādu lēmumu neuzlikt naudas sodu atbilstoši valsts iecietības programmai var pieņemt tikai tad, ja šī programma tiek īstenota tādējādi, lai neietekmētu prasību par efektīvu un vienveidīgu LESD 101. panta piemērošanu.

48 Piemēram, attiecībā uz Komisijas pilnvarām samazināt naudas sodu atbilstoši savai iecietības programmai no Tiesas judikatūras izriet, ka naudas soda samazināšana uzņēmumu, kas ir piedalījušies Savienības konkurences tiesību normu pārkāpumos, sadarbības gadījumā ir attaisnojama tikai tad, ja šāda sadarbība atvieglo Komisijas uzdevumu, kura mērķis ir pārkāpuma esamības konstatēšana un vajadzības gadījumā tā izbeigšana, kamēr uzņēmuma rīcībai ir arī jāliecina par patiesu sadarbību (šajā ziņā skat. 2005. gada 28. jūnija spriedumu apvienotajās lietās C-189/02 P, C-202/02 P, no C-205/02 P līdz C-208/02 P un C-213/02 P *Dansk Rørindustri* u.c./Komisija, Krājums, I-5425. lpp., 393., 395. un 396. punkts).

49 Runājot par atbrīvojumu no naudas soda vai tā neuzlikšanu, šāda attieksme, kāda, starp citu, ir pamatlietā, lai tā neapdraudētu efektīvu un vienveidīgu LESD 101. panta piemērošanu, var tikt pieļauta tikai patiešām izņēmuma situācijās, piemēram, tad, ja uzņēmuma sadarbība ir bijusi izšķiroša aizliegtas vienošanās atklāšanā un tās faktiskā apkarošanā.

50 Tāpēc uz otro jautājumu ir jāatbild, ka LESD 101. pants, kā arī Regulas Nr. 1/2003 5. pants un 23. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka gadījumā, kad ir konstatēta LESD 101. panta pārkāpuma esamība, valsts konkurences iestādes izņēmuma kārtā var vienīgi konstatēt šo pārkāpumu, neuzliekot naudas sodu, ja attiecīgais uzņēmums ir piedalījies valsts iecietības programmā.

**Par tiesāšanās izdevumiem**

51 Attiecībā uz pamatlietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

**1) LESD 101. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka uzņēmums, kurš ir pārkāpis šo tiesību normu, nevar izvairīties no naudas soda uzlikšanas, ja minētā pārkāpuma pamatā ir šī uzņēmuma maldība par savas rīcības likumību advokāta juridiskā atzinuma vai valsts kompetentās konkurences iestādes lēmuma satura dēļ;**

**2) LESD 101. pants, kā arī Padomes 2002. gada 16. decembra Regulas (EK) Nr. 1/2003 par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti [LESD 101.] un [102.] pantā, 5. pants un 23. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka gadījumā, kad ir konstatēta LESD 101. panta pārkāpuma esamība, valsts konkurences iestādes izņēmuma kārtā var vienīgi konstatēt šo pārkāpumu, neuzliekot naudas sodu, ja attiecīgais uzņēmums ir piedalījies valsts iecietības programmā.**

[Paraksti]